

3. ÜNİTE: MONDROS ATEŞKESİ VE MEMLEKETİN DURUMU

KONU 1: MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

100 yıl önce Mondros Mütarekesi'ni imzalamaya giden Osmanlı heyeti. Solda oturan heyet başkanı Bahriye Nazım Rauf Bey (Orbay), sağda oturan Hariciye Müsteşarı Reşat Hikmet Bey. Arkada sağda heyet katibi Ali Bey (Türkgeydi), ortada Yzb. Tefrik, solda yaver Yz. Sait

DİKKAT: Ateşkes Antlaşmaları, tarafların silahlı çatışma durumunu durdurup, barış görüşmelerine başlayabilmeleri için yapılan antlaşmalardır. Dolayısıyla içerisinde kalıcı hükümler yoktur. Kalıcı olması gereken barış antlaşmalarıdır.

- Bir ateşkes antlaşması olmasına rağmen kayıtsız şartsız bir teslim antlaşması niteliği taşır.
- Osmanlı Devleti adına Rauf Orbay başkanlığındaki bir heyet tarafından imzalandı.
- Mütareke Limni adasının Mondros limanı açıklarındaki Agamemnon zırhlısında imzalandı.

MADDELERİ

- **(7. madde)** İtilaf kuvvetleri güvenliklerini tehlikede gördüğü bu durum karşısında istedikleri herhangi noktayı işgal edebilecek.

ÖNEMİ: 7. MADDE Osmanlı Devleti'nin varlığı açısından en tehlikeli maddedir. Bu madde ile yapacakları işgallere hukuki zemin hazırlamışlardır.

- **(24. madde)** 6 Doğu ilinde (VİLAYET-İ SİTTE / Erzurum, Van, Diyarbakır, Harput, Sivas, Bitlis) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf devletleri istedikleri yerleri işgal edebilecek.

ÖNEMİ: 24. MADDE Mondros Ateşkes Antlaşmasının ikinci tehlikeli maddesidir. Bu madde ile Doğu Anadolu'da yapacakları işgallere zemin hazırlamışlardır. Ayrıca İtilaf devletleri bu maddeyle Doğu Anadolu'yu Ermenilere vermeyi planlamış, toprakların işgaline zemin hazırlamıştır.

- Tüm Osmanlı ordusu terhis edilecek. Sadece az sayıda Jandarma kuvveti kalacak.
- Tüm silah ve cephane İtilaf devletlerine teslim edilecek.
- Tüm haberleşme ve ulaşım araçlarına el konulacak.
- Boğazlar açılacak ve İtilaf devletlerine teslim edilecek.

ÖNEMİ: 7 ve 24 maddelerde yapacakları işgallere hukuki zemin hazırlamışlardır. Yukarıdaki 4 madde ile yapacakları işgalleri kolaylaştırmak, işgaller karşısında oluşabilecek bir Türk direnişini en başından engellemek istemişlerdir.

- Osmanlı tüm savaş esirlerini serbest bırakacak İtilaf devletleri bırakmayacak.

YORUM: Bu madde devletlerarası eşitlik ilkesine aykırıdır.

NOT: Mustafa Kemal, Antlaşma imzalandığı sırada Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak Suriye Cephesindedir. Antlaşma şartlarının çok ağır olduğunu, bir ateşkes antlaşması niteliği taşımadığını, imzalanmaması gerektiğini bildirir. Ancak sözünü dinlemez.

<https://tarihdersi.net/>

KONU 2: MONDROS'TAN SONRA MEMLEKETİN DURUMU

İSTANBUL'DA DURUM

- Mondros Mütarekesinin imzalanmasının hemen ardından İttihat ve Terakki Fırkasının liderleri (Enver, Cemal ve Talat) ve önde gelen isimleri memleketi terk etti.
- Padişah, VI. Mehmet Vahdettin, önce Ahmet İzzet Paşa'ya ardından Tefik Paşa'ya hükümet kurdurduysa da bu hükümetler kalıcı olmadı.
- En sonunda Damat Ferit Başbakanlığa getirildi.
- Ayrıca Osmanlı Mebusan Meclisi dağıtıldı.
- Padişah ve Damat Ferit hükümeti, Mondros'tan sonra başlayan işgallere hiçbir tepki vermedi. Aksine askeri ve sivil idarecilere sürekli, itilaf devletlerini kızdıracak şeylerden kaçınılması, emirlerine uyulması yönünde **TESLİMİYETÇİ ve İŞBİRLİKÇİ** bir politika izledi.
- Öte yandan, bir tarafta memlekette ittihatçı avı başlamış, diğer tarafta Amerikan ya da İngiliz mandasına girmek gibi kurtuluş reçeteleri üretilmiştir.

DİKKAT: Bu tür fikirlerin ortaya çıkma sebebi Wilson ilkeleridir. Bu ilkeleri ilerleyen konularda işleyeceğiz.

YAPILAN İŞGALLER

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan Sonra İşgal Edilen Yerler:

İngiltere	Fransa	İtalya	Yunanistan
• Musul	Adana	Antalya	İzmir
• Urfa	Urfa	Kuşadası	
• Antep	Antep	Fethiye	
• Maraş	Maraş	Bodrum	
• Batum	Mersin	Marmaris	
• Kars	Dörtyol	Konya	
• Samsun			
• Merzifon			

İngiltere, Mondros'tan sonra işgal ettiği Urfa, Antep ve Maraş'ı Paris Barış Konferansı'nda; Fransa'ya bırakmıştır.

Ermeniler ise, kurdukları alaylarla Doğu Anadolu'da yayılmaya ve Müslümanlara zulüm ve baskı yapmaya başlamışlardır. Fransızlarla birlikte Adana, Kozan, Osmaniye ve Mersin'e Ermeni askerleri de gelmiştir.

- İtilaf devletleri, Mondros mütarekesinin hemen ardından daha önce gizli antlaşmalarla belirledikleri şekilde işgallere başladı.
- Mondros'tan sonra ilk işgal edilen Osmanlı toprağı **MUSUL'DUR**. (3 Kasım 1918)
- Çanakkale'de geçemedikleri Boğazları ellerini kollarını sallayarak geçen İtilaf donanması 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi.

DİKKAT: Böylece İstanbul **fiilen** işgal altına girdi.

NOT: İtilaf Devletlerinin İstanbul'a geldikleri gün, Mustafa Kemal'de İstanbul'a gelir. Boğazda demirli İtilaf donanmasına bakarak **"Geldikleri gibi gidecekler"**_der. Bu, bize en başından itibaren Kurtuluşa olan inancını göstermelidir.

Ayrıca;

- İngilizler, Samsun, Merzifon, Batum, Kars, Antep, Maraş ve Urfa'yı işgal ettiler.
- Fransızlar, Çukurova bölgesini, Mersin ve Afyon demiryolu istasyonlarını
- İtalyanlar, Akdeniz Bölgesini işgal ettiler.

ANADOLU'DA DURUM

- Gerçekleşen bu işgaller ve Osmanlı hükümetinin tepkisizliği üzerine Halk, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurarak işgalleri engellemeye çalıştı.

DİKKAT: Türk halkının cemiyetler kurmasının asıl sebebi Wilson ilkeleri olmuştur.

- İzmir'in işgalinden itibaren ise Kuvâ-yı Milliye ortaya çıkacak, hukukla müdafaa yerini silahla müdafaaaya bırakacaktır.

KONU 3: WILSON İLKELERİ

- Almanya, Atlas Okyanusunda İngiltere'ye silah satan ABD gemilerini batırıyordu.
- Ticaret gemisi zannederek bir yolcu gemisini batırması ABD'nin savaşa girmesi için gereken bahaneyi oluşturdu.

ABD başkanı Woodrow Wilson, İtilaf Devletlerine bazı şartlar öne sürdü. İtilaf Devletlerinin savaş sonunda bu şartlara uyması karşılığında ABD'nin onların yanında savaşa girebileceğini söyledi.

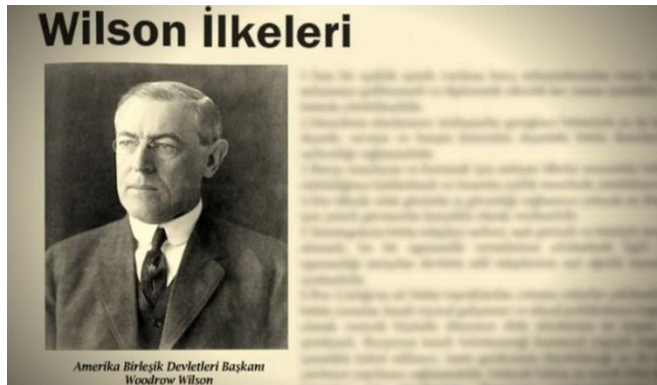
- Bu şartlar Dünya tarihine WILSON İLKELERİ olarak geçti.
- İtilaf Devletleri, zor durumdaydı.

Çanakkale Boğazını geçip Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakamadıkları gibi, en büyük Müttefiklerinden Rusya savaştan çekilmiş, Bulgaristan karşı tarafta savaşa girmişti. ABD'nin savaşa girmesine ihtiyaçları vardı. Bu yüzden savaş sonunda bu ilkelere uymayı kabul ettiler.

NOT: ABD'nin I. Dünya Savaşına girmesi Monroe Doktrinini (Yalnızlık siyaseti) birinci kez terk etmesi anlamına gelir.

GENEL İLKELER;

- Savaş sonunda yenenler yenilenlerden toprak almayacak.
- Savaş sonunda yenenler yenilenlerden savaş tazminatı almayacak.
- Devletlerarası gizli antlaşmalar yapılmayacak.

- Sömürgecilik yapılmayacak.
- Devletlerarasındaki anlaşmazlıkları barış yoluyla çözmek için uluslararası bir cemiyet kurulacak. (Cemiyet-i Akvam)

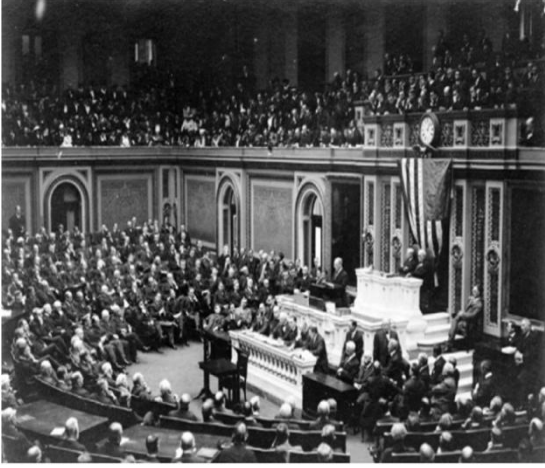
DOĞRUDAN OSMANLI İLE İLGİLİ İLKELER;

- Osmanlı topraklarında Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde Türklere kendi geleceklerini tayin etme hakkı verilecektir. Azınlıkların çoğunlukta olduğu yerlerde ise o azınlığa kendi geleceğini tayin hakkı verilecek. (**SELF DETERMİNASYON İLKESİ**)
- Boğazlar, dünya ticaretine açık olup, tüm devletlerin katıldığı ortak bir komisyon tarafından yönetilecek.

Amerika gerçekte neden bu ilkeleri yayınladı? Ve I. Dünya Savaşına girmesinin gerçek sebebi nedir?

- İlkeleri baktığımızda son derece insancıl hükümler içeriyor.
- Aslında bu ilkeler, ABD'nin sömürgecilik yarışına kendi tarzında girme çabasından doğmuştur.

Şöyle ki; Savaş sonunda sömürgecilik yapılmayacak ise ABD, dünyanın her yerinde ticaret yapacak, İngiltere'nin karşısında olarak değil, onun savaşı kazanmasına yardım ederek önüne geçmeyi başaracaktı.

WILSON İLKELERİNİN SONUÇLARI:

- Dünya Savaşı sürerken yayınlanan bu ilkeler, İttifak Devletlerinin daha kolay yenilgiyi kabul etmelerine neden olmuştur.

ÇÜNKÜ: Nasıl olsa yenilseler bile toprak ya da savaş tazminatı ödemeyeceklerini düşündükleri için

- Türk halkının, Mondros'tan sonra yapılan işgallerin geçici olduğunu (İLHAK niteliğinde olmadığını) düşünmesine sebep olmuştur.

ÇÜNKÜ: İtilaf Devletleri savaş sonunda yenilenlerden toprak almayacaklarını kabul etmiştir.

- Türk halkının, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurarak örgütlenmesine sebep olmuştur.

ÇÜNKÜ: SELF DETERMİNASYON ilkesine göre bir bölgede kim çoğunluktaysa orada, onlara bağımsızlık hakkı veriliyordu. Türk halkı da buldukları bölgenin Türk olduğunu dünya'ya ispatlayarak işgalleri engelleyebileceğini düşünmüştür.

- Yukarıdaki iki sebepten ötürü Kurtuluş Savaşının başlamasını geciktirmiştir.

NOT: Halkın gözünün açılmasını sağlayan olay İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali ve bu işgal sırasında yaşananlar olacaktır.

- Self Determinasyon ilkesi aynı zamanda bölgesel Kurtuluş reçeteleri aranmasına sebep olmuştur.
- Wilson ilkelerini bahane eden İngiltere, Batı Anadolu'yu İtalya yerine Yunanistan'a vermeyi başarmıştır.
- Wilson ilkeleri, ülkemizde bir Amerikan sempatisi oluşturmuş ve pek çok vatansever aydın bile Amerikan Mandasının tek kurtuluş yolu olduğuna inanmıştır.

KONU 4: MONDROS'TAN SONRA KURULAN CEMİYETLER

- Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandıktan sonra işgallerin başlaması ve Osmanlı Hükümetinin buna tepkisiz kalması üzerine Türk halkı öncelikle cemiyetler kurarak mücadele yolunu seçmiştir.
- Cemiyetler şeklinde örgütlenmelerinin sebebi Wilson ilkeleridir. Yukarıda ayrıntılı şekilde açıklamıştık.

MONDROS'TAN SONRA KURULAN CEMİYETLER

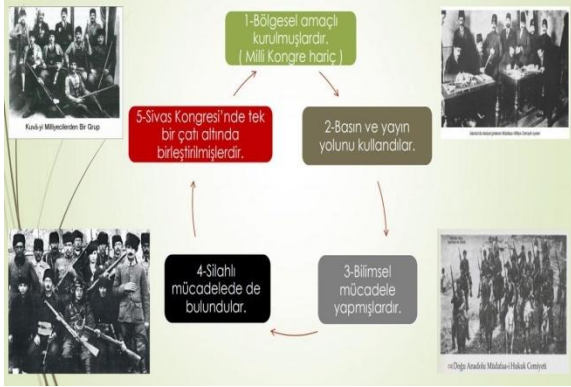
A. YARARLI CEMİYETLER

<https://tarihdersi.net/>

B. ZARARLI CEMİYETLER

1. Azınlıkların kurduğu zararlı cemiyetler
2. Türklerin kurduğu zararlı cemiyetler (Milli varlığa düşman cemiyetler)

Şimdi bunları inceleyelim;

A. YARARLI CEMİYETLER

Ortak Özellikleri

- Buldukları bölgede Türklerin çoğunlukta olduğunu basın yayın yoluyla dünya kamuoyuna kanıtlamayı amaçlamışlardır.
- Kuruluşlarında milliyetçilik fikri etkili olmasına rağmen bölgesel nitelik taşırlar.

DİKKAT: Sorularda buna çok dikkat etmeliyiz.

Bölgesel kurtuluşu amaçlamışlardır. Yani

topyekûn vatanın kurtarılmasını değil. Ulusal bağımsızlık hedefleri yoktur.

- İşgal güçleri, azınlık çeteleri ve İstanbul Hükümeti ile mücadele etmişlerdir.
- Yaptıkları çalışmalarla ulusal direniş ruhunun ortaya çıkmasını ve güçlenmesini sağlamışlardır.
- Kuvayı Milliye hareketini başlatmışlardır.
- Bu cemiyetler Sivas Kongresi'nde birleştirilerek Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adını aldılar.

1. Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- Trakya'da Türklerin Rumlardan çok olduğunu basın yayın yoluyla dünyaya duyurmaya çalışmışlardır.

2. Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti:

- Trabzon ve Doğu Karadeniz'de Türklerin Rumlardan çok olduğunu duyurmaktır.

3. Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: (Şark vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti)

- Doğu Anadolu bölgesinde Türklerin Ermenilerden çok olduğunu basın yayın yoluyla dünya'ya duyurmaya çalışmışlardır.
- Bu cemiyet, Erzurum Kongresi'nin toplanmasını sağladı.

4. Kilikyalılar Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- Çukurova bölgesinde Türklerin çok olduğunu dünyaya duyurmaya çalışmışlardır.

5. İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- İzmir bölgesinde Türklerin Rumlardan çok olduğunu dünyaya duyurmaya çalışmışlardır.
- İzmir'in işgalinden sonra Redd-i İlhak cemiyetine dönüşmüştür.

6. Reddi İlhak Cemiyeti:

- İlhak toprağına katmak, kendi toprağın haline getirmek demektir.
- İzmir'in işgali, Türk halkının uyanmasını sağlamıştır. İşgallerin geçici olmayıp ilhak niteliğinde olduğunu anlamasını sağlamıştır.
- Bu yüzden İzmir Müdafaa-i Hukuk cemiyeti yerini Redd-i İlhak cemiyetine bırakmıştır.
- Bu cemiyet, İzmir'in işgalinden sonra direnen ilk silahlı cemiyettir.
- Direnişin başlaması ve Kuvayı Milliye hareketinin doğmasında etkili olmuştur.
- Balıkesir, Akşehir kongrelerinin toplanmasında görev almıştır.

7. Milli Kongre Cemiyeti:

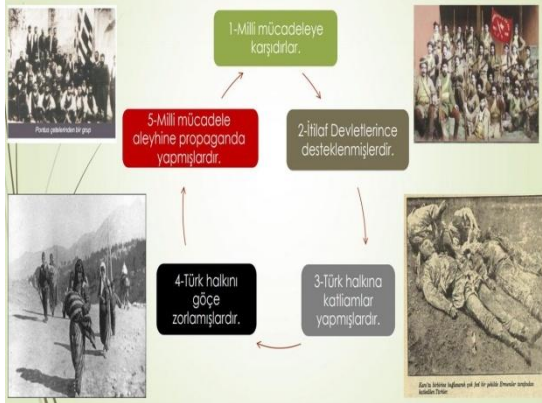
- İstanbullu aydınlar tarafından kuruldu.
- Amaçları, Anadolu'nun Türklere ait olduğunu ispatlamak.
- Bölgesel değil, Ulusal kurtuluşu amaçlamışlardır. Bu yönüyle diğer cemiyetlerden ayrılır.

8. Karakol Cemiyeti:

- İstanbul'da kurulmuş bu cemiyetin kurucusu eski İttihatçılardan Kara Kemal'dir.
- Bu cemiyet İtilaf devletlerinin kontrolündeki İstanbul'dan, Osmanlı cephaneliklerinden silah kaçıracak Anadolu'ya göndermiştir.
- İstanbul'dan Anadolu hareketine geçmek isteyenleri göndermiş, işgal İstanbul'unda pek çok önemli faaliyet yapmıştır.

B. ZARARLI CEMİYETLER

1. Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

Genel özellikleri:

- Bağımsız bir devlet kurmayı amaçlamışlardır.

DİKKAT: Bu özellik azınlık cemiyetlerinin en ayırt edici özelliğidir. Sorularda dikkat edelim.

- İtilaf Devletleri tarafından kurulmuş, desteklenmiş ve yönetilmişlerdir.
- Osmanlı'nın parçalanması için çalışmışlardır.
- Yaptıkları çalışmalarla Türk topraklarının işgalini kolaylaştırmışlardır.

DİKKAT: PEKİ NASIL? Mondros'un 7. maddesini hatırlayalım. İtilaf devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri bir yeri işgal edebilecekleri. İşte kendi kurdukları azınlık çetelerini, işgal etmek istedikleri bölgeye gönderip kargaşa çıkarmışlar. Sonra da "7. Madde gerekçesi ile burayı işgal ediyorum." demişler.

- Kuruluşlarında, Ermeni ve Rum Patrikhanesi etkili olmuştur.

<https://tarihdersi.net/>

RUMLARIN

- Mavi Mivra Cemiyeti, (Trakya ve Ege bölgesini Yunanistan'a katmak böylece Bizans'ı yeniden diriltmek MEGALİ İDEA)
- Etnik-i Eterya Cemiyeti, (Trakya ve Ege bölgesini Yunanistan'a katmak böylece Bizans'ı yeniden diriltmek MEGALİ İDEA)
- Pontus Rum Cemiyeti, (Karadeniz'de Pontus Rum devletini yeniden kurmak)

ERMENİLERİN

- Taşnak Cemiyeti, (Faaliyet alanları Doğu Anadolu ve Kilikya başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu)
- Hınçak Cemiyeti, (Faaliyet alanları Doğu Anadolu ve Kilikya başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu)

YAHUDİLERİN

- Alyas İsrailit, (Kudüs ve çevresinde bir İsrail devleti kurmak)
- Makabi, (Kudüs ve çevresinde bir İsrail devleti kurmak)

2.MİLLİ VARLIĞA DÜŞMAN CEMİYETLER (Türklerin Kurdukları Zararlı Cemiyetler)

DİKKAT: Bu cemiyetlerin tek ortak özelliği başlıktaki ifadelerdir. Yani bu cemiyetler Türkler tarafından kurulmuş, bu yüzden de Milli varlığa düşman olan cemiyetlerdir.

Sulh Selamet-i Osmaniye Cemiyeti:

- "Sulh da Selamet te Padişahın emirlerine sıkı sıkıya bağlılıktan geçer. Başımıza gelenler padişahın sözünü dinlemediğimiz için geldi." Diyorlar.
- Padişah ne derse desin sözünden çıkmamayı savunmuşlardır.
- Yenilginin sorumlusu olarak İttihatçılar görülmüştür.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti: (İngiliz Severler Cemiyeti)

- Padişaha bağlı kalmayı savunmuştur.
- İngiliz mandasına girmeyi istemişlerdir.
- Damat Ferit, bu cemiyete üyedir.

İslam Teali:

- Halifelik ve İslam'ın emirlerinden çıkmamayı savunurlar.

Kürt Teali:

- Doğu Anadolu'da Kürt devleti kurmayı amaçlarlar.

DİKKAT: Derneğin kurucuları bağımsız bir Kürt devleti hayali kursalar da Kürt halkının böyle bir düşüncesi yoktur. Kendilerini, Türklerden ayrı bir millet olarak da değerlendirmezler. Bu yüzden Türklerin kurduğu zararlı cemiyetler içerisine alıyoruz.

Wilson Prensipleri Cemiyeti:

- Amerikan mandasına girmeyi önerirler. Belli bir süre sonra bağımsızlığını ilan etmek isterler.
- Zararlı cemiyetler içinde en masum olanı.
- İçlerinde Halide Edip gibi vatanseverler de vardır.
- Sivas Kongresinden sonra bu fikir tamamen terk edilir.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası:

- İttihat ve Terakki'nin eski rakibi olan bu cemiyet, şimdi de Milli mücadele yanlılarını İttihatçı olmakla suçlar. Onların yaptıkları her şeye karşı çıkar.
- Padişahın emir yasakları arasında halifeliğin ve İslam'ın da emir ve yasaklarına uymayı savunur.

KONU 5: PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

- I.Dünya Savaşı sonunda galip devletlerin, mağlup devletlerle yapacakları barış antlaşmalarının esaslarını belirledikleri konferanstır.
- Osmanlı topraklarının paylaşımı konferansın ana konularından birisidir.
- Bu konferansta İngiltere, uyacağına söz verdiği Wilson İlkeleri'ni kendi çıkarına göre değiştirip kullandı.

KONFERANSTAN ÇIKAN SONUÇLAR

- Sahte belgelerle Batı Anadolu'daki Rumların Türklerden fazla olduğunu ispatlayan İngiltere, Wilson İlkelerinden yararlanarak Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesini sağladı.

NOT: İngiltere'nin bu hamlesi sömürgelerine giden yolda güçlü bir İtalya'nın değil, kukla bir Yunanistan'ın olmasını istemesindedir.

- İtalya, bu kararı kabul etmeyerek konferansı terk etmiştir. Böylece İtilaf Devletleri'nde ilk ayrılıklar başlamıştır.

DİKKAT: Paris Barış Konferansı sonrasında mağlup devletlerle barış antlaşmaları imzalanmıştır. (Almanya ile Versay, Avusturya ile Sen Jermen, Macaristan ile Trianon, Bulgaristan ile Nöyyi) Ancak Osmanlı Devleti ile barış antlaşmasının imzalanması gecikmiştir. Sebebi; Bu konferansta ortaya çıkan, Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesinden kaynaklanan görüş ayrılığıdır.

- Batı Anadolu'da, Rumların çok olduğunu konferansa kabul ettiren İngiltere ve Yunanistan, buradaki Rumların Türkler tarafından katledildiğini iddia ederek, Yunanistan'ın İzmir'i işgal kararını aldırıştır.
- Sömürgecilik yerine manda himaye ortaya çıktı. (Sömürgeciliğin, Wilson ilkelerinden dolayı isim değiştirmiş halidir.)

NASIL? Manda ve Himaye fikrini, Self determinasyon ilkesi ile birlikte düşünmeliyiz. İngiltere'nin bulunduğu kılıf şöyle: "Bir bölgede hangi ulus çoğunluktaysa ona bağımsız olma hakkı verelim. Ancak bu bölge, bağımsızlık yeteneğine henüz sahip değil. O zaman gelişmiş bir devlet onları manda ve himayesi altına alarak gelişmesine yardımcı olsun. Örneğin Batı Anadolu Rumların hakkı ama buradakiler tek başına ayakta duramaz. Onların gelişmesine yardım edebilecek en iyi aday ırkdaşı olan Yunanistan'dır." demişler

- Savaş tazminatı yerine tamirat adıyla para alınması kararlaştırıldı.
- Devletlerarası anlaşmazlıkları barış yoluyla çözecek uluslararası bir cemiyet kuruldu. Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam)

DİKKAT: Milletler Cemiyeti, Dünya barışından çok İngiltere'nin çıkarlarına hizmet eden bir kuruluş olmuştur. Zaten yeni bir savaşın çıkmasına engel de olamamıştır.

<https://tarihdersi.net/>

DİKKAT: Milletler Cemiyetini, Birleşmiş Milletler ile karıştırmayalım. II. Dünya savaşının çıkması ile Milletler Cemiyeti yok olmuştur. II. Dünya Savaşından sonra kurulan Birleşmiş Milletler ise günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

NOT: ABD, Konferansta Wilson ilkelerine uyulmadığını, ilkelerin bile İngiltere'nin çıkarları için kullanıldığını görmüştür. Sonuç olarak I. Dünya Savaşına girerken terk ettiği MONREO Doktrini'ne (Yalnızlık Siyaseti) geri dönerek, Avrupa işlerine karışmamaya karar vermiştir.

KONU 6: İZMİR'İN İŞGALİ VE AMİRAL BRİSTOL, GENERAL HARBOUR RAPORLARI

İZMİR'İN İŞGALİ (15 MAYIS 1919)

- Paris Konferansı'nda alınan kararlara bağlı olarak İzmir, Yunanlılar tarafından işgal edildi. (15 Mayıs 1919)
- Yunanlıların İzmir'i işgaline ilk tepki HASAN TAHSİN isimli vatansever gazeteciden geldi. Hasan Tahsin olay yerinde şehit edildi.
- Ardından Yunanlılar karşı koymama emri almış askerlerimizi şehit ettiler. Bundan sonra Yunan askerleri ve Rumlar tarafından Türklere karşı katliamlar ve türlü eziyetler başladı.
- Bu şekilde Türkleri Batı Anadolu'dan kaçırarak ya da onları yok ederek iç kesimlere doğru ilerlemeye başladılar.

İZMİR'İN İŞGALİNİN SONUÇLARI

- Tehlikenin ne kadar yakın ve büyük olduğu anlaşıldı.
- Kurtuluş Savaşı'nın başlaması hızlandırıldı.
- İzmir'in işgali Mondros'tan sonra yapılan işgallerin iddia edildiği gibi geçici ve düzen sağlamak amaçlı olmayıp kalıcı ve ilhak niteliği taşıyan işgaller olduğu anlaşıldı.
- KUVAYİ MİLLİYE ortaya çıktı.

ŞÖYLE Kİ; Şimdiye kadar hukukla müdafaa yolunu seçen Türk halkı, vatanını silahla müdafaaya başladı. (Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri yerine Kuvayi Milliye) İşgali protesto amaçlı tüm yurttaki mitingler düzenlendi.

NOT: Bu mitinglerden en ünlüsü binlerce kişinin katıldığı SULTANAHMET MİTINGİ'DİR. Bu mitingler, Türk halkında ulusal direniş bilincinin yayılmasını sağladı.

DİKKAT: Bu mitinglerin düzenlenmesinde Mustafa Kemal'in çalışmaları etkili olmuştur.

AMİRAL BRİSTOL RAPORU

- Batı Anadolu'da Yunanlıların yaptıkları katliamların duyulması üzerine İtilaf Devletleri konuyu araştırmak için bir komisyon görevlendirdi.

Amiral Bristol'un raporuna göre;

- Batı Anadolu'da yaşanan katliamların sorumlusu Yunanistan'dır.
- İddia edildiği gibi Türkler Rumlara zarar vermemektedir.
- Batı Anadolu'da Türk nüfusu, Rum nüfusundan fazladır.
- Yunanistan, derhal bölgeyi başka bir İtilaf devletine bırakmalıdır.

ÖNEMİ: Bu rapor yapılan işgallerin haksız olduğunu, ulusal kurtuluş mücadelesinin haklılığını İtilaf devletlerinin kendi ağızından kabul etmesidir.

GENERAL HABOUR RAPORU

- Doğu Anadolu'daki Ermeni iddialarını araştırmak için İtilaf devletlerinin bölgeye gönderdiği bir heyetin hazırladığı rapordur.

General Harbour Raporuna göre;

- Doğu Anadolu'da "Ermeniler katlediliyor." şeklindeki iddialar asılsızdır.
- Doğu Anadolu'da Türk Nüfus, Ermeni nüfusundan fazladır.

ÖNEMİ: Ermeni iddialarının asılsızlığını ve Doğu Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu İtilaf devletlerinin kendi kendisine kabul etmesi demektir.

KONU 7: KUVÂ-YI MİLLİYE

- Kuvayı Milliye, Milli Kuvvetler anlamına gelir.
- Birinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan işgallere karşı Osmanlı Devleti'nin tepkisiz kalması üzerine Türk halkının örgütlenerek başlattığı milis direniş hareketidir.

Milis Kuvvet: Sivillerden oluşan silahlı güce denir.

- Kuvayı Milliye ismi, Tüm yurttaki işgallere karşı Türk halkının oluşturduğu her türlü direniş hareketi için kullanılır. Bu anlamıyla kullanıldığında Kuvayı Milliye ilk kez HATAY-DÖRTYOL'da doğmuştur. İşgal kuvvetlerine karşı ilk kurşun burada sıkılmıştır.
- Diğer yandan Kuvayı Milliye ismi, Batı Anadolu'da, Yunanlılara karşı yapılan mücadele için de kullanılmaktadır. Bu anlamıyla kullanıldığında ise Hasan Tahsin'in ilk kurşunu sıkmasıyla yani İzmir'in işgali ile başladığı söylenebilir.

DİKKAT: Kuvayı Milliye'nin savaş yöntemi GAYR-I NİZAMİ HARP'tir. Yani bir çeşit GERİLLA savaşı yapar. Düzenli ordu birliklerine karşı Nizami Harp yapma şansı yoktur. Sayısal olarak veya teçhizat açısından karşısına çıkamayacağı için vur-kaç taktiği ile savaşır. Saldırıp geri çekilir. İkmal yollarını vurur. Pusu kurar v.s. Böylece düşmanı yıldırmaya çalışır.

KUVAYI MİLLİYE'NİN FAYDALARI;

- Yunanların Anadolu'da ilerleyişinin durdurulmasına da yavaşlatmıştır.
- Kurtuluş'un örgütlenmesi için gerekli olan zaman kazanıldı.
- Ulusal bilincin doğmasına sebep oldu.
- TBMM'ye karşı çıkan isyanları bastırdı.
- Düzenli ordunun temelini oluşturdu.
- Buldukları bölgede Rum ve Ermeni çetelerine karşı asayişî sağladılar.
- Güney Cephesi'nde mücadele tamamen Kuvayı Milliye ile yürütülmüştür.

DİKKAT: Kuvayı Milliye'de tıpkı Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri gibi tüm vatanın kurtuluşunu değil kendi bölgelerinin kurtuluşunu amaçlamıştır. Yani Bölgesel Niteliklidirler.

KUVAYI MİLLİYE'NİN SINIRLI OLAN YÖNLERİ

- Yunan işgalini yavaşlatsa da durdurabilecek ya da yurttan atabilecek güce sahip olmaması.
- Kuvayı Milliye birliklerinin askeri düzen ve disiplinden yoksun olması.
- Bazı Kuvayı Milliye liderlerinin emir almak istememesi.
- Bazı Kuvayı Milliye liderlerinin bastırdıkları isyandan sonra hukuk devleti anlayışına ters düşen uygulamaları.
- İhtiyaçların karşılanmasında zaman zaman halka baskı yapılması ya da Kuvayı Milliye adının kullanılması.

NOT: Düzenli ordunun kurulmasıyla Kuvayı Milliye birlikleri düzenli orduya katılmış ancak ruhu savaşın sonuna kadar devam etmiştir.

HAZIRLAYAN:
SERDAR BAYRAK
TARİH ÖĞRETMENİ
<https://tarihdersi.net/>